

TUULAHDUKSIA VÄLIMERELTÄ

PIETTA-HAULIKOT

ITALIALAINEN PIETTA ON VALMISTANUT ASEITA JO YLI 40 VUOTTA, JA SE TUNNETAAN NYKYISIN PARHAITEN REPLICAREVOLVEREISTAAN. TEHDAS LOI KUITENKIN MAINEENSA VALMISTAMALLA TAITTUVAPIIPPUSIA HAULIKOITA JA KOSKA TIETOTALTO OLI YHÄ TALLELLA, HAULIKOT ON OTETTU JÄLLEEN TUOTANTOON. ESITTELYSSÄ PIETTAN ITSELATAAVAT MALLIT, JOISTA TOINEN TOIMII INERTIALLA JA TOINEN KAASULLA.

TEKSTI: ESA HÖYSINIEMI

Gussagon pikkukylässä Bressiassa, italialaisen asevalmistuksen kehossa sijaitseva F.A.P. Fabbrica Armi Fratelli Pietta di Pietta Giuseppe & C. S.n.c. aloitti taittuvapiippuisilla haulikoilla, mutta joutui lopettamaan niiden valmistuksen 1975, koska replika-aseiden nopeasti lisääntynyt kysyntä vaati tehtaan koko kapasiteetin. Kun vuonna 1995 saatiin valmiiksi huippumodernit uudet tilat, oli jälleen mahdollista laajentaa tuotantoa ja valmistukseen päätettiin ottaa uudelleen haulikot. Huolimatta modernista teknologiasta, haulikot viimeistellään silti käsin ja näiden kahden

työtavan yhdistäminen onkin ollut niin Piettan kuin monen muun asevalmistajan menestyksen salaisuus.

Esittelyn Challenge-sarjaan kuuluu kaksi itselataavaa metsästyshaulikkoa, joissa kummassakin on eri toimintaperiaate. Valmistaja on nimennyt molemmat mallit Välimerellä vallitsevien tuulien innoittamana. Mistral on kylmä Alppien jäädyttämä luoteistuuli ja kaasutoiminen versio on nimetty sen mukaan. Zephyrus (Zephyr) on puolestaan kevään sanansaattaja, leuto länsituuli, kreikkalaisessa mytologiassa länsituulen jumala. Tämän nimikkoaseen

Zephyrus

Mistral

toimintaperiaate on inertia, mutta löytyykö aseista eroja yhtä paljon kuin niille nimensä lainanneista tuulista?

MISTRAL JA ZEPHYRUS, ULKOISESTI KUIN KAKSI MARJAA

Harvoin kahden eri toimintatavan haulikossa siten Winchester 1300/1400-mallien on ollut yhtä paljon identtisiä osia kuin Piettan nykyisissä itselataavissa. Tämä onkin varmasti järjevin tapa pitää valikoimassa erityyppisiä aseita ja silti kustannukset mahdollisimman alhaalla. Molempia malleja valmistetaan kahdella piipunpituudella (66 ja 76 cm) sekä kahdessa laatutasossa. Gold on perusmallia hieman kalliimpi, siinä on kullattu liipaisin, loistejyvä ja kullatut koristekuvat.

Ulkoisesti Mistralia ja Zephyrusta ei erota toisistaan, sillä esimerkiksi etutukissa olevat kaasutoimisen mallin purkausaukot ovat myös inertiamallissa, mikä paljastaa että etutukia valmistetaan vain yhtä mallia. Vasta etutukin irrottamalla näkee eroja, kaasumäntärakenteen tai inertiatomisessa pelkän piipunlenkin. Tässäkin on menty niin pitkälle, että piipunlenkin sisäpuolelle liitetyn holkin irrottamisen jälkeen näkyy inertiatomisessa kaasurekien porausaihiot, vain piipunseinämän puhkaisu on jätetty tekemättä. Lukko siirtokelkkoineen on molemmissa päältäpäin katsottuna identtinen ja ainoa ero löytyykin lukon sisältä.

Kaasutoimisessa mallissa inertiajousi on korvattu vastaavankokoisella holkilla.

PUUOSAT

Eurooppalaista pähkinää olevat puuosat on karhennettu laserilla. Etutukki on ”pulleahko”, joten sen seinämävahvuuskin on kohtalainen, mutta sen takaosa on lisäksi vahvistettu lasikuitua sisältävällä polymeerirengaalla. Perän muotoilu on tavanomainen: pudotus edestä on 40 mm ja takaa 60 mm, mutta pakettiin kuuluu kaksi säätöpala, jotka vaikuttavat sekä vetopituuteen että perän pudotukseen. Viimemainittua voidaan muuttaa takaa 50 tai 63 mm:iin. Perässä on sivuvääryyttä oikeakätisen hyväksi ja perän harjan etuosaan on tehty tilaa ampujan kädelle vain oikealle puolelle. Vakiomallissa (Zephyrus) puiden pintakäsittelynä näyttäisi olevan mattalakkaus, mutta Gold-mallissa (Mistral) öljykäsittely. Molemmissa aseissa on kuminen ventiloitu perälaatta ja myös vetopituus on sama, 370 mm.

LUKKORUNKO JA PIIPPU

Piiput on hienosti sinistetty, ja kromattu sisältä. Lisäksi niissä oli loivat ylimenot. Sisäpintojen seinämät on kiillotettu virheettömästi ja piippujen puhdistus oli erittäin helppoa. Ventiloitu tähtäinkisko on 7 mm leveä ja siinä on heijastuksia estävä poikittaisuritus. Gold-mal-

leissa on LPA Sightsin punainen loistekuitujyvä, perusmallissa perinteinen messinkinuppi. Supistusholkkien kiinnityskierre on holkin etuosassa ja ne kiertyvät aavistuksen piipunsuun sisäpuolelle. Holkkien pituus on 48 mm ja ne on merkitty tavanomaisesti, täyssuppeassa on yksi lovi, puolisupeassa kolme ja sylinterissä ei ole lainkaan lovea. Lovet erottuvat suupuolelta vielä meikäläisenkin huonolla näöllä. Molemmissa esittelyaseissa piipunpituus oli 66 cm ja poraus 18,4 mm.

Gold-mallin alumiininen lukkorunko on niklattu ja siinä on kullattu lehtokurppapari, kun taas vakiomallin mustaksi anodisoidussa kyljessä lentävät valkealla värjätyt peltopyyt. Molemmat väritykset ovat tyylikkäitä ja koristelut sopivan hillittyjä. Muotoilultaan lukkorungot ovat amerikkalaista tyyliä, ja rungon peräosa kaartaa pyöreästi ilman teräviä kulmauksia.

TEKNIKKAA

Piettan molemmista malleista löytyy kuusi eri patenttia, tosin niistä ei löytynyt parempaa tietoa tähän hätään. Lukkokoneisto on kuitenkin huomiota herättävän lähellä Benellin/Franchin inertiaaversioita, joten patentit tuskin koskevat tätä aluetta. Molemmat toimintatavat ovat ”etuvetoisia” eli lukon palautusjousi sijaitsee makasiiniputken ympärillä.

Piettan tyylinäyte pistooliperän laserkarhennuksesta.

Piettan makasiiniputken hatun kierteet sijaitsevat poikkeuksellisesti putken sisäpinnassa. Myös makasiiniputken jousen pidin on kiinni samalla kiertteellä ja se voidaan avata suuhisavaimen toisella päällä.

Etutukin takapää on itselataavissa kohta, joka halkeaa helposti. Tässä Piettan muovivahvike.

Mistralin ja Zephyruksen ainoat kuvassa havaittavat erot löytyvät piipunlenkin ja lukon välillä. Inertiatoimisissa on vähemmän osia kuin kaasulla käyvässä.

Kaasumäntä on alumiinia ja siinä on teräksinen männänrenkas. Kaasusylinteri on kiinnitetty piipunlenkkiin ruuvein ja mekanismi on pitkäskuinen ilman säätömahdollisuuksia. Tässä lienee yksi patentin paikka, sillä piipunlenkin rakenne mahdollistaa kumman tahansa toimintatavan käyttöönoton lenkin sisäosia vaihtamalla (ennen kaasureikien porausta).

Lukkojen pintakäsittelynä on niklaus ja niiden sulku toimii pyörähtämällä. Sulkuolkia on kaksi kappaletta. Laukaisukoneiston runko on polymeeriä, mikä on edullisin valmistusmateriaali. Lukkorungon vasempaan sisäsiivuun on kiinnitetty hylsyn ulosheittäjä, joka on jousitoiminen. Jousimekanismi säästää hylsyn kannan itselataajaa häiritsevältä kololta, joka syntyy usein hylsyn osuessa kiinteään ulosheittäjään. Suomessa tällä ominaisuudella ei kuitenkaan ole suurempaa merkitystä. Etutukin kiinnitystulpan kierteet sijaitsevat poikkeuksellisesti makasiiniputken sisäpuolella ja samoilla kierteillä toimii myös makasiinin jousenpidätin, joka voidaan kiertää tarvittaessa auki suuhisavaimen toisella päällä. Tässä on ehkä jälleen yksi patentin paikka, sillä kyseessä on ainakin muista aseista poik-

keava ominaisuus. Patruunamäärä makasiinissa on rajoitettu kuristamalla makasiiniputki siten, että siihen mahtuu vain kaksi patruunaa. Mikäli halutaan suurempi patruunakapasiteetti, joudutaan putki vaihtamaan.

LATAAMINEN JA PATRUUNOIDEN POISTO

Lataamisessa ja makasiinin täyttämässä ei ole mitään poikkeavaa. Tosin makasiiniin patruunoi- ta työnnettäessä joudutaan painamaan ase- n vasemmalla sivulla sijaitsevaa lukon vapautusnappia, muuten patruunannostaja ei painu alas. Tämä on varsin vanhanaikainen ominaisuus, mutta helpompi valmistaa. Lukkorungon oikealla sivulla oleva pitkänomainen makasiinin lukitusnappi (*magazine cut off*) toimii poikkeuksellisesti siten, että sitä on painettava aktiivisesti patruunaa vaihdettaessa, jolloin operaatio vaatii molemmat kädet, kun muissa aseissa vipu/nappi tavallisesti jää painattaessa lukkoon. Jos halutaan poistaa ampumattomat patruunat makasiinista, painetaan cut off -vivun yläpuolella, lukkorungon sisällä sijaitsevaa patruunanpidätintä, jolloin yksi patruuna kerrallaan vapautuu ja voidaan poistaa.

Piettan kaasumekanismi. Piipunlenkkiin on kiinnitetty kaasusylinteri ruuvein ja alumiinista valmistetussa kaasumännässä on teräksinen männänrenkas. Männän liikkeen siirtoholkkiin välittää muovirenkas, mekanismi on pitkäskuinen eikä se ole säädettävissä.

Perä on muotoiltu oikeakätiselle, samoin lievä sivuvääritys.

HUOLTOPURKU

Huoltopurku sujuu itselataaville aseille tyypilliseen tapaan siten, että ensin irrotetaan makasiiniputken hattu sekä etutukki ja kun lukkoa vedetään hieman taakse, irtoaa myös piippu, minkä jälkeen voi vetää siirtoaisat lukkoineen edestä ulos. Lukko irtoaa aisoista vasta sitten, kun se puretaan aluktekijöihin, mutta normaalissa huollossa tähän tuskin on tarvetta.

Lukon purkamisen alkaa irrottamalla nallipiikkiä paikoillaan pitävä tappi, minkä jälkeen poistetaan nallipiikki ja pyörähtävän lukonpään ohjaintappi (se irtoaa vain sulkukappaleen ollessa takana). Tämän jälkeen lukko hajoaa kahtia ja irtoaa kelkasta. Laukaisukoneisto on kiinni kahdella sokkatapilla ja se voidaan irrottaa huollossa joko ennen tai jälkeen lukkokoneiston. Kaasutoiminen eroaa inertia-mallista siinä, että makasiiniputken ympärillä on enemmän osia, kaasumäntä ja sen ja siirtoholkin välissä oleva muovirenkas sekä piipunlenkkiin kiinnitetty kaasusylinteri.

KOEAMMUNTA

Eihän haulikkoesittely ole mitään ilman osumakuvioita, vaikka ne asekohtaisia ovatkin. Mielenkiintoisinta tässä koemunnassa olikin molempien mallien vertailu sekä toimintatavan että supistusten osalta. Tuskin koskaan on ollut tilaisuutta verrata näin identtisesti rakennettuja ja kuitenkin eri periaatteella toimivia itselataavia keskenään tai näennäisesti samalla mitoituksella tehtyjä piippuja ja supistuksia. Valitettavasti laajempi vertailu näissä puitteissa esimerkiksi supistuksia keskenään vaihtamalla ja suuremmalla laukausmäärällä ei ollut mahdollista.

Kuten odotinkin, lähtönopeudet olivat likimain samat molemmilla aseilla, erot olivat niin pieniä, että ne häviävät normaaliin patruunan nopeusvaihteluun, joka useimmilla latauksilla pysyttelee haarukassa 10–20 m/s. Supistuksissa ja samalla piipuissa oli kuitenkin

niin suuria eroja kuvioiden puolesta, että enää sama syy ei riitä selitykseksi. Osittain asiaan saattaa vaikuttaa ase- n toimintatapa, jolloin patruunan ruuti- kaasujen painepiikki vaihtelee käytetyn ruudin hitauden mukaan ja näin ehkä vaikuttaa enemmän kaasutoimisen ase- n kuvioihin. Tämä on kuitenkin pelkkää spekulaatiota, mutta ainakin on varmaa, ettei kaverin samanlaisessa aseessa käyvä patruuna välttämättä sovi lainkaan omaan vastaavaan aseeseen. Nettifoorumeiden kysymykset aiheesta ”minulla on sen ja sen merkkinen haulikko, mikä patruuna sopii siihen parhaiten” voidaan jättää huomiotta, sillä asiassa on vain yksi totuus ja se selviää ainoastaan koekampumalla.

Osumakuvioissa samoilla supistusasteilla oli yllättävän suuria eroja, kuitenkin vuoroin molempien toimintatapojen hyväksi, joten niitä ei voi asettaa suoraan paremmuusjärjestykseen. Ainoastaan Gyttorpin latauksella saatiin molemmilla aseilla lähes sama haulimäärä tauluun, mutta nytkin haulijakauma oli suhteellisen erilainen, toisen kuvion tiheys 1,8 ja toisen 2,6. Suurimmat prosentuaaliset erot olivat RC 50 ja Rottweil HV -patruunoilla, joilla keskinäinen poikkeama oli peräti 15 ja 13 %. Muiden patruunoiden keskinäiset erot jäivät sentään alle 10 %.

Rekyyli oli inertiatoimisella versiolla selvästi epämiellyttävämpi magnum-patruunoita käytettäessä, muuten ei isoa eroa ollut havaittavissa. Puhdistusta ajatellen inertiahaulikon omistaja pääsee kuitenkin paljon helpommalla kuin kaasutoimisen käyttäjä. Molemmilla aseilla kokeilin myös 24 gramman kiekkopatruunoita, joita olivat Gamebore Clear Winner Skeet, RC 4 Champion Skeet, NS-20 Skeet ja Gyttorp Classic Blue. Mikään patruunoista ei toiminut täysin, mutta molemmat aset olivat kuitenkin aivan toimivuuden rajamilla, osa patruunoista jaksoi joskus jopa viedä uuden patruunan pesään. Pääosin latausliike jäi aavistuksen lyhyeksi ja vaikka hylsy poistui aseesta, ei lukko käynyt aivan taka-asennossa ja siksi seuraava pat-

ruuna jäi syöttymättä. Paras toimivuus saadaan kuitenkin vasta kohtuullisen käytön jälkeen kun osat ovat hioutuneet keskenään ja varmasti nykyisestä tarjonnasta löytyykin kiekkopatruuna, joka toimii moitteetta molemmissa aseissa ilman ongelmia.

PIETTAN ITSELATAAVAT

Itselataavat Pietta-haulikot on tehty huolellisesti eikä osien sovittamisessa ja muussa työn laadussa ole moittimista. Hieno piirre on pyörähtävä sulku, jota voidaan pitää ääriolosuhteissa yleisempää hakasulkua kestävämpänä. Hinta-laatusuhde näyttäisi olevan erinomainen moniin muihin Italiassa ja Turkissa tehtäilyihin itselataaviin verrattuna. Vaihtoehtoiset toimintatavat, rekyyli tai ruutikasus, jakavat yleensä ostajien mielipiteitä, mutta nyt on mahdollisuus hankkia ase oman mieltymyksen mukaan. C.I.P.-lilja on leimattu piippuihin ja se osoittaa että molemmilla haulikoilla voidaan ampua myös teräshaulilatauksia, mikä lisää niiden käyttöaluetta, Pietta siis sopivat kaikkeen haulikometsästyksen. Kyseessä onkin vaihteeksi mielenkiintoinen parivaljakko itselataavien haulikoiden yhä kasvavassa joukossa. □

PIETTA ZEPHYRUS

Valmistaja: F.A.P. di PIETTA G & C. S.n.c.,
Brescia, Italia
Kaliiperi: 12/76
Toimintatapa: Inertia
Pituus: 119 cm
Piippu: 66 cm (26")
Paino: 3 kg
Vetopituus: 370 mm
Poraus: 18,4 mm
Supistus: Vaihtosupistajat 3 kpl, F, M, C
Hinta: 750 € (Gold-malli 799 €)
Maahantuojat: Kuningas Ase Oy, puh. 050 441 3795

	Haulikoko, mm	haulian- nos, g	haulimäärä, kpl	osumia, kpl	kokonais- osuma- %	kuvion tiheys	supistus- aste	lähtö- nopeus, m/s
Zephyrus								
RC 50 Magnum no. 4	3,1	50	287	189	66	1,9	F	367,1
Vihtavuori Metso no. 3	3,5	36	153	120	78	1,9	F	409,9
Gyttorp Express no. 3	3,6	36	138	98	71	1,8	F	377,8
Gamebore Royale Magnum no. 3	3,4	50	245	132	54	2	M	346
Sellier & Bellot SB Magnum 53 no. 3	3,6	53	230	131	57	1,4	M	362
Rottweil Waidmannsheil HV no. 4	3,15	36	213	112	53	1,8	M	391
Mistral								
RC 50 Magnum no. 4	3,1	50	287	174	61	1,7	F	367,7
Vihtavuori Metso no. 3	3,5	36	153	107	70	2,3	F	405,6
Gyttorp Express no. 3	3,6	36	138	99	72	2,6	F	362,9
Gamebore Royale Magnum no. 3	3,4	50	245	139	57	1,8	M	352,5
Sellier & Bellot SB Magnum 53 no. 3	3,6	53	230	151	66	2,1	M	366,9
Rottweil Waidmannsheil HV no. 4	3,15	36	213	86	40	2	M	393,4